

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

© ©

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$, an 12 cor. $\frac{1}{4}$, an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

© ©

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

La începutul anului școlar.

Ziua întâi a lui Septembrie este pentru Blaj o zi de o deosebită bucurie, o frumoasă sărbătoare a sentimentului nostru de mândrie, de credință și elevare sufletească. Cu aceasta zi se introduce între aceste falnice ziduri a culturii și conștiinții naționale, în aceste mărețe focare, ce se zic școli, adevărata viață, care să prefacă generațiile, ce au venit însetate aci, la izvoarele științii și ale culturii.

Nu discutăm rolul școlilor din Blaj pentru trecutul neamului românesc, dar nici bucuria nu ne-o putem ascunde, când vedem cum vin tinerii noștri din ținuturile cele mai îndepărtate la aceste izvoare de temeinică cultură românească. Și dacă marii înaintași ai aceste sfinte mitropolii, au ales loc de reședință Blajul pentru situația lui geografică atât de potrivită, centru adevărat, căutat și binecuvântat l'au făcut școlile și duhul vremii, interpretat aci atât de rodnic în favorul deșteptării neamului românesc. S'au ridicat în cursul anilor și alte focare culturale, sculatu-s'au și alți apostoli cu același foc sacru în suflet și gura de aur, noile prefaceri, trezirea sentimentului public însă a ridicat numai strălucirea Blajului, după care s'au îndreptat, ca după un far luminos, și celealalte năi, angajate în același serviciu al culturii naționale.

Nu ne putem ascunde bucuria, când constatăm, că aceasta deosebită însemnătate a școlilor din Blaj, cât de mult este apreciată azi de marele public. Aglomerarea extraordinară a școlărilor, numărul mare al elevilor, cari în unele clase întrec maximalul stabilit de lege, sunt pentru noi tot atât de prețioase documente.

Este rândul nostru, ca să corespundem acestor așteptări, ce se pun cu încredere în noi. E o datorie față de corpul profesoral, ca în aceste

inimi tinere și accesibile învățăturilor și bune și rele, să sădească pe lângă cunoștințe temeinice, o creștere adevărat creștinească și națională.

Avem astăzi atât de multă trebuință de bărbați, încât nu putem spune aceasta îndeajuns. Pretotindena stă la pândă ispita, banul, favorurile, slujba, care se îmbie mereu tinerilor noștri, lipsiți în mare parte de mijloacele trebuitoare la o carieră mai înaltă, în schimbul sufletului lor, pe care îl cer jertfă pentru pâinea de toate zilele. E datoria școlii, ca să fie cu o deosebită considerare la educația băeților, a căror caracter, tărie și credință trebuie să strălucească în viață prin toate ispitele și în toate împrejurările.

Și mai e ceva, ce o accentuăm îndeosebi. Băeții trebuiesc dedați la muncă. Noi suntem un popor în mare parte sărac, care ne susținem aci numai pentru că muncim mai mult decât ceilalți. Băeții noștri încă trebuie să o simtă aceasta. A desconsidera adevărata muncă, a nu avea conștiința acestei supreme datorii, înseamnă a clădi pe o temelie tare primejdioasă. Alte popoare cu alte instituții și mijloace își pot permite traiul ușor și strălucirea efină — copiii noștri nu. Negligența cultivată în școlile medii se răsună cumplit — la universitate. Scăpați de sub supravegherea mai severă, lăsați ca de sine să muncească, să se gândească — deraiază mereu de pe panta datoriiilor lor și se perd în fumul cafenelelor și cluburilor de cărți. Sunt cu vremea înșilor sarcină și primejdie nouă.

Părinții și-au adus copii la școală, anul școlar începe. E rândul nost, ca aci să învețe a fi oameni onești, constiențioși și muncitori. Și mai ales, să-i facem să nu uite, că ei au mari datorii față de neamul, din care au răsărit.

Avea-vom „Sinod Arhidiecezan“?

I.

(Fondurile preoșilor deficienți și a văduvelor și orfanilor de preoți).

Cu încredere în Cei chemați a o rezolva și cu îngrijorarea insuflată de bezna viitorului întunecos ne punem unul fiecare zi de zi, ceas de ceas întrebarea din fruntea acestor rânduri: *avea-vom »Sinod Arhidiecezan«* în lunile de toamnă ale anului curent? Cu privire la răstimpurile în cari trebuie să se țină sinod arhidiecezan Conciliul provincial I. a statorit în T. III. c. IV. al. 5. astfel: *»Sinoadele diecezane sunt a se convoca de regulă în tot anul odată«*. Citez deciziunea aceasta fără a-i atribui prea mare forță obligatoare, fără a pretinde convocarea Sinodului arhidiecezan cu provocare la ea, numai și numai pentru aceia, cari ar lua poziție în contra ținării unui Sinod arhidiecezan pe motivul, că abia de 3—4 ani s'a celebrat ultimul Sinod, ca să se vadă, că legile noastre bisericești nu numai nu exclud, ci din contră doresc frecvența Sinoadelor locale.

Intrunirea cât mai apropiată a unui Sinod arhidiecezan fiind o dorință obștească a clerului aplicat în păstoria sufletească — dovadă hotărârile unisone a sinoadelor protopoști — se cuvine să fie întrupată, chiar și în cazul, când dorința aceea ar fi lipsită de temeiul canonic arătat mai la deal.

Nimic îndoindu-ne despre izbândirea dorinții comune a preoșimii, va fi bine să ne gândim de pe acum, cu toată seriozitatea, în ceasurile libere la unele din număroasele și foarte importante cauze, cari își așteaptă dezlegarea dela contemplatul *Sinod arhidiecezan*.

1. Fondul deficienților și cel viduo-orfanal.

Ținta sinodului urgitat ar fi declararea unei lupte întelepte pentru

neprețuitele noastre comori naționale: Biserica și școala — și încurajarea preoțimii la această luptă. Cum însă orice oaste atunci e mai aprigă când se simte la adăpostul grijilor materiale, sinodul va trebui să supoarte și munca aceea, care se ocupă cu partea subzistenței materiale a preoțimii. La locul acesta chestia *convincenalelor* stă pe planul cel dintâi. Cauza aceasta a fost debătută cu interesarea cuvenită în mai multe sinoade tractuale și de aceea socot, că aci e destul amintirea ei în treacăt. În legătură cu *convincenalele* iasă la suprafață o altă grijă vitală, care, pe cât știu, până acum numai în 2 protopopiate (Cluj și Cojocna) s'a învrednicit de conziderație: grija de susținerea noastră, când nu vom fi capabili de munca — penziunea deficienților — și grija de orfanii și văduvele noastre — ajutoarele viduo-orfanale.

Fondul deficienților și cel viduo-orfanal a fost pus pe bază nouă în ultimul sinod arhidiecezan, în anul 1909. Preoțimea de afară îndată după promulgarea Statutelor celor mai noi a fost în curat cu aceea, că reforma făcută e numai provizorie și că Statutele din vorbă cer o grabnică revizuire radicală; lipsa aceasta o mărește acum acordarea *convincenalelor*. E datoria noastră a celorce nutrim aceste fonduri în interesul nostru și în ai lor noștri, ca revizuirea să fie să-

vârșită spre mulțămire generală. Ca să poată face aceasta, trebuie să judece fiecare din cei interesați, că pe ce căi și cu ce mijloace s'ar putea ajunge scopul prefript: asigurarea unei penziuni convenabile pentru vremea bătrânețelor și mai ales asigurarea de ajutoare corespunzătoare pentru cei rămași în mizerie după încetarea din viață a capului familiei. Experiențele din trecut ne-au putut învăța, că a vota proiecte de statute lucrute gata de comisiuni cât de harnice și cât de conștiențioase nu înșamnă a face destul încredințării ce o primesc legații sinodali, dar mai ales nu înșamnă a lucra pentru ajungerea scopului.

Conform statutelor vigente îndreptățirea de a se împărtași din fondul deficienților și din cel vid-orf. crește în raportul anilor de serviciu dela 10 ani în sus, sub 10 ani avem drept numai la ajutor dependent dela starea fondului. Dispoziția aceasta, împrumutată din ceva statute de a funcționarilor civili, nu cadrează de loc cu situația noastră și de aceea negreșit trebuie înlocuită cu o regulă și mai umană și mai dreaptă, care să măsoare penziune egală tuturor fără respect la anii de oficiu. De sine înțeles, că în cazul acesta e non senz a mai fixa limita anilor de serviciu (45 ani) în deficiență trec cei incapabili de păstorire fie că au servit 20, ori 40 ori 60 ani. Iată și motivele,

cari merită toată atențiunea: 1. *trecerea între deficienți* se deosebește esențial de *penzionarea* în accepțiune laică: Pe când laicii penzionați se pot îndeletnici cu alte izvoare de câștig preoții declarați de deficienți sunt fizicește absolut neapți de a se providea cu cele necesare pe altă cale. 2. Oficialii civili de aceeași categorie cu foarte mici abateri își implinesc slujba cam în condițiuni la fel: în cancelarii așezate în localuri igienice, încălzite bine (deosebirea-i că ici se încălzesc cu cărbuni, colo cu lemne, colo cu colorifer etc.), luminate potrivit (aici iarăș ceva deosebiri: petrolu, gaz, electricitate etc.) dar la noi deși suntem toți pe aceeaș treaptă foarte cu greu s'ar găsi 40—50 parohii a căror păstori să-și poarte oficiul în condițiuni egale: situația parohiilor noastre variază dela cea mai comoadă până la cea nechibzuit de grea: avem parohii pe șesuri, foarte dar nu egal de comode, pentru că în unele preotul are de a păstori 200—300 suflete și îi scutit de sarcinile școlii confesionale în altele are să provadă 1000—1500—2000 credincioși și școală cu 2—3 învățători; cele mai multe parohii, iarăș de mărimi deosebite, unele compacte, altele resfirate, sunt pe dealuri, prin gropi și pe coaste, a căror îngrijire de sigur e împreună cu greutatea mai mari ca cele de pe șesuri; avem apoi o mulțime de pa-

FOIȚA.

Gh. Adamescu, Istoria literaturii române.

(Biblioteca pentru toți nr. 846—850. Pag. 556. Prețul lei 1.50)

— câteva observări și reflexii —

de Ioan Georgescu.

Între ultimele noutăți literare s'a înregistrat zilele acestea și cartea d-lui Gh. Adamescu despre istoria literaturii române.

Deși lumea se pasionează acum exclusiv de peripețiile dramei balcanice, totuși s'a arătat un interes deosebit și față de astfel de publicații, în special față de cartea pusă în fruntea acestor șire. Dovadă că eu a trebuit să aștept vre-o două săptămâni, până ce am ajuns în posesiunea unui exemplar, căci toate exemplarele, câte au sosit odată la librărie, s'au trecut într-o singură zi. Cred că și împrejurarea aceasta arată în deajuns importanța și necesitatea unei asemenea lucrări.

Din prefața ce-o publică autorul în fruntea cărții sale vedem, că lucrarea de față ar fi temeinic revăzută și îndreptată, așa încât am avea înaintea noastră „o carte nouă, în cea mai mare parte”. — Tot acolo constată autorul, că astăzi avem studii și

lucrări de amănunt atât de multe, încât a venit timpul să scrie „pentru marele public o carte care să facă cunoscută în trăsăturile-i generale evoluțiunea literaturii românești”. — Mai spune apoi, că punctul de vedere din care s'a scris este cel istoric, nu cel de critică literară. — Cât pentru ultima perioadă (1900—1910) mărturisește, că este de-abia schițată, deoarece încă n'ar fi sosit momentul pentru o cercetare mai amănunțită.

Declarațiile autorului din această prefață trebuie fixate, pentru că din aceste puncte de vedere este a se judeca întreagă lucrarea. Ele vor fi și criteriile apreiării noastre.

Ei bine, și cum ni-se înfățișează „Istoria literaturii române” de Gh. Adamescu din aceste puncte de vedere?

Recunoscând autorului darul de-a ști rezuma scurt, clar, corect și precis rezultatele celor mai îndelungate cercetări literare, precum și pe acela de-a putea înfățișa în chip destul de plastic acțiunea diferitelor curente și școli literare (calități de mare preț la compunerea unei astfel de opere), credem, că facem un mai bun serviciu *cauzei*: indicat unele greșeli și lacune pentru îndreptarea lor la o eventuală nouă ediție.

Autorul ne-a spus în prefață, că și-a modificat lucrarea după cerințele vremii de acum, prezentându-ne astfel o carte nouă, și totuși nu odată te izbește anachronismul: „secolul trecut”, când e vorba de secolul XVIII-lea, cași cum lucrarea ar fi apărut în

secolul XIX-lea, iar nu în deceniul al doilea al sec. XX. (Vezi d. e. pag. 84 ș. a.)

Autorul a zis, că punctul de vedere din care și-a scris lucrarea este acela al istoriei, nu al criticii literare. Și totuși nici căiri nu dă definiția, nu distinge noțiunile și problemele acestor două discipline cu totul deosebite, deși întru câtva înrudite laolaltă. Aceasta credem, că ar fi trebuit făcută înainte de-a pune prima întrebare din „*Introducere*”: „când începe literatura română?”

Tot în „*Introducere*”, după-ce distinge literatura română în literatură poporană și literatură cultă, află necesar a reaminti pe scurt formarea limbii și a naționalității române, constatând că în veacurile trecute limba română a avut aceeaș soarte cași limbile naționale ale celorlalte popoare din Apus: a fost redusă la uzul privat, iar în uzul public aveam limbă paleoslavă, — pe când în Apus stăpânea limba latină. Nu constată însă imensa deosebire între una și între cealaltă. Căci pe când în limba latină erau depuse o literatură, știință, filozofie și teologie foarte dezvoltate (și sunt și astăzi!), — pe atunci în vechea limbă slavonă nu era nimic din toate acestea sau era foarte puțin. O deosebire aceasta, care s'a resimțit foarte dureros în întreagă dezvoltarea ulterioară a culturii noastre. Aceasta cu atât mai vartos cu cât s'a făcut această tristă constatare nu odată de către toți istoriografii și istoricii noștri literari de însemnătate.

rohiu respirate pe munți a căror margini nu se pot zări din nici un punct și de sigur numai comoaee nu se pot numi. În unele parohii preotul e silit a alerga tot în depărtări și pe dealuri: Biserica-i departe de internul par., școala asemenea, porțiunea canonică e bucățită în toate părțile otarului, târgurile, oficiolatele civile, medicii, posta, trenul, farmacia, etc. le află numai în depărtări, în altele toate aceste, ori măcar unele din ele, îi sunt parte în comună, parte în apropiere, iar Biserica și școala sunt vecine cu casa par., ecleziastică într-o tablă în marginea satului ori chiar lângă grădina preoțască. Toate aceste și alte multe împrejurări influențează în mod hotărîtor asupra puerilor fizice, dela cari atârnă capabilitatea de muncă a preotului și liniștea vrăstei până la care e harnic preotul a servi ca păstor sufletesc.

Evident așadară, că în partea asta nu putem imita cea ce vedem la oficialii civili ci trebuie să dăm penziune egală preotului deficient după 8—10 ani cu cea a preotului trecut la deficiență cu 40—50 ani.

Pentru a vedea corectitatea și noaptea acestei măsuri să ascultăm și motivul următor: 3., capabilitatea de muncă stă în raport invers cu energia ce o desvoltăm pentru împlinirea acurată a datorințelor noastre, sau mai explicit; cu cât suntem mai zeloși,

Nu se deosebește nici în „Introducere“, unde se face o privire generală asupra întregii evoluții a literaturii române, și nici mai apoi în corpul lucrării, *influența luterană* care a fost lentă, de scurtă durată și săracă în efecte, *de cea calvină* care a fost mai vehementă, mai îndelungată și mai bogată în efecte culturale, — influențe cari au devastat Biserica românească de dincoace de Carpați în secolii XVI și XVII.

Dar autorul ne cunoaște, durere, prea puțin pe noi Transilvănenii. Astfel afirmă între altele, că școala ardeleană sau latinistă n'a produs o literatură. Da, pentru că Dsa afară de marii scriitori S. Micu, G. Șincai și P. Maior nu mai aminteste alți dascăli ai Blajului și nici ai celorlalte centre culturale românești din Transilvania, decât pe T. Cipariu. Nici I. M. Moldovanu, urmașul lui T. Cipariu, nici regretatul canonic Dr. Augustin Bunea — ca să numesc pe cei mai de seamă — nu sunt amintiți de loc. În special, dacă ar fi consultat operele caonicului Bunea multe greșeli și locune s'ar fi evitat¹⁾.

(Va urma)

¹⁾ Notăm mai mult ca un curiosum, că o ediție mai veche de istorie a literaturii române n'a învrednicit pe G. Barițiu nici de un șir măcar sub titlul, că în lunga lui carieră literară Barițiu n'a ajuns nici să-și însușească un stil românesc. Constatăm că în lucrarea de față lui Barițiu i-s'au dedicat trei pagini.

mai punctoși și mai conștiențioși cu atâta lucrăm mai mult și cu atâta ne istovim mai repede și prin urmare cu atâta trecem în deficiență mai curând, adecă cu mai *puțini ani de serviciu* și întors cu cât suntem mai lăsători în oficiu, mai nepăsători față de aveirea parohiei, față de lipsurile sufletești a credincioșilor, cu cât nu catehizăm, nu predicăm și cu cât trecem mai ușor peste sf. Sacramente, Sacramentale etc., cu atâta ne cruțăm sănătatea, vieța, cu atâta putem servi vreme mai îndelungată și astfel prin neglijință ne asigurăm penziune mai bună pentru că trecem între deficienți *cu mai mulți ani de serviciu*. În contra acestei afirmații nu are loc nici o excepțiune, dar pentru ilustrarea ei totuși voi cita un caz veșnic dureros, moartea pururea pomenitului Dr. Aug. Bunea, despre care zice însuși Exzellența Sa Dr. Victor Mihályi de Apșa: »...perdurăm pe fratele nostru Dr. A. Bunea... *bărbat în putere, iubitor de osteneală* ca nimenea altul într'acest Venerat Cler« (Album Bunea, edat de clericii din Blaj, pag. 218) Adecă: osteneala l-a repus deși era bărbat în putere!

În contra acestora se poate obiecțiunea, că unii preoți devin incapabili de serviciu în curând nu istoviți de munca pastorală, ci ori de ceva morbo familiar ori pentru vieța ușuratică din tinereță, sau pentru unele viții (alcoolism) practizate decând servesc ca preoți. Cazurile aceste sunt foarte rare iar intrucât totuși ocură în special cazul unor alcoolști, numărul acestora s'ar putea reduce la bagatel prin disciplinare severă datorită controalei conștiențioase care nu-i iertat să mai zăboviescă pe alte tărâmurii.

Pentru ajutorarea văduvelor și a orfanilor trebuie statorite sume egale ori în ce vrăstă ar fi murit preotul respectiv. În privința aceasta avem un fel de analogie în dispozițiunea aceea a Statutelor din 1909, care pe văduvele și orfanii biennialștilor îi tratează la fel cu ai teologilor, deși aceia contribuie la susținerea fondului numai cu $\frac{1}{2}$ a taxelor solvite de teologi.

După toate aceste se impune sarcina de a răspunde la întrebarea: de unde se va alimenta fondul așa de abundant cât să se poată scoate din el penziuni și ajutoare cinstite până și pentru preoții cari au solvit taxele numai 3—4 ani? Înainte de toate e clar, că taxele se vor urca cu cele 50% din cvincvenal, dar trebuie introduse și taxe noi iar altele trebuiesc urcate; se pot urca taxele denumirilor, a promovărilor și a distincțiunilor,

taxele aceste ar trebui încassate și atunci când unul sau altul renunță la o promovare cerută (parohia Dâmbului în anul crt.); asemenea se pot urca taxele puse pe teologii căsătoriți cu fete străine de clerul arhidiecezan, se poate introduce o taxă de cel puțin 50% a urcării venitelor, plătită în 3—4 ani, spre ex. în anul crt. ni s'au ridicat venitele cu peste 205 mii cor., dacă am da de aci 50% la Fondurile noastre, am avea creștere de 102,500 cor. și mai bine.

Am face apoi un gest nobil, dacă am decide ca din cvincvenalele asemnate de ministrul cultelor să primim toți sume egale (după ciclul de 5 ani) restul să-l vărsăm întreg în Fondul viduo orfanal. Să explic: în anul acesta cvincvenalul s'a dat așa, că fiecare preot îndreptățit la cvincvenal, ori cât de mic sau de mare e venitul congrual parohial, a primit $\frac{1}{2}$ din suma care iar fi competat legal (cei trecuți de 5 ani au primit în loc de 400 cor. 200 cor., cei îndreptățiti la 800 cor. au primit 400 cor.); sumele aceste — să le zicem fundamentale — unde trece venitul conscris al parohiei peste suma de 400 cor., s'au mărit cu duplul diferenței care trece peste cele 400 cor. din parohie. Ce simț de frățietate ar dovedi toți cei ce se agrăesc per »Frate în Hristos!« dacă ar reține pentru sine numai sumele fundamentale (cei cu 1 cvincvenal 200, cei cu 2 cvincv. 400 cor.) iar restul l'ar ceda întreg Fondului vid-orfanal! Acest izvor ar asigura Fondului numit an de an un spor cca 70—80 mii coroane. Am mai dovedi prin aceasta cum știm să ne îngrijim de noi și de ai noștri.

Cererea Preaveneratelor Ordinarate de a contribui și Fondul Congrual Regnicolar la Fondurile (arhid.) diecezane ale deficienților a fost respinsă; restează să se ceară tot aceasta dela stat. — Aruncarea unei contribuții mai mărișoare pe parohii încă se prezintă legitimă.

Dacă am avea acum la îndemână socoțiile Fondurilor de pe anul din urmă am putea face și un calcul abia aproximativ. Apropo Rațiunile Fondurilor! Până în anii mai dincoace Rațiunile se publicau în Cerculare arhidiecezane dimpreună cu conspectele celor împărțșiți din Fonduri. Obiceiul acesta s'a suprimat, deși era foarte folositor. Să amintesc un singur folos: după un preot român mai mulți orfani, dintre cari unii au drept a primi ajutoare, alții nu au. Protopopul tractului necunoscând precis stările poate fi indus în eroare să recomande

spre ajutorare și pe vreun orfan ne-îndreptățit. Dacă s'ar publica con- spectul celor împărtașiți în eventuale cazuri de aceste preoții vecini ar pu- tea, și ar trebui, să facă arătare în contra păgubirii Fondului. Dar așa cum suntem acum cine să arete gre- selile cari prea ușor să pot strecura?

Dorința de a se publica pe viitor Rațiunile Fondurilor din vorbă preo- țimea noastră o poate manifesta la viitorul și mult doritul *Sinod arhidie- cezan.*

Vas. Cerghizan.

Revizuirea legii de presă. Mi- nistrul de justiție a declarat unui correspon- dent din Budapesta, că la toamnă va pre- zenta un proiect de lege privitor la revizu- irea legii de presă. Revizuirea se va face, nu ne îndoim, cu scopul de a urmări mai cu mare strictetă delictele de presă ale na- ționalităților.

Pacea cu Croații. Din Budapesta să anunță, că în palatul primului ministru din Buda se țin consfătuiri secrete, cari au de scop rezolvirea crizei constituționale din Croația. Se zice, că s'a aflat formula prin care se va putea face revizuirea privitoare la pragmatica oficialilor dela căile ferate. Ministrul prezident ar fi declarat, că în noul proiect desconsideră cu totul acest punct și lasă calea deschisă limbei croate ca să se valideze și la căile ferate din Croația cum va voi.

Regulament pentru sinoadele protopopești.

Sinoadele noastre protopopești eu le consider mai mult de niște conveniri frățești familiare și în ele trebuie să domnească dra- gostea, armonia, familiaritatea. Nu trebuie să ne cocoțăm pe treapta parlamentelor, ci trebuie să vedem în sinoade un prilej de convenire frățească, unde sub conducerea șefului tractual discutăm afaceri de interes pentru noi preoții și pentru instituțiunile, pe cari le reprezentăm. În toate discuțiile acestea trebuie să domnească bunul simț, iu- birea de ordine și mai pe sus de toate dra- gostea frățească. Dacă n'aș vedea tipărit în „Unirea“, nici nu mi-ar veni să cred, că la sinoade preoții ar sta cu pălăriile pe cap, ar fuma și ar vorbi în mod necuviincios. Am luat parte la celea mai cercetate sinoade tractuale (Cluj și Făgăraș), dar așa ceva nu am văzut. Unde se întâmplă astfel de lucruri nu trebuie să punem vina pe lipsa unui re- gulament, ci pe lipsa bunei cuviințe, care apasă tot așa asupra preoților, ca și asupra protopopilor, cari tolerează astfel de necu- viințe. Pentru astfel de preoți și protopopi în adevăr e lipsă de un regulament. Avem un regulament pentru sinoadele arhidie- cezane (publicat cu decisiunile sinodului arhid. din 1896) și acest regulament cu vre-o că- teva schimbări s'ar putea folosi și în sinoa- dele protopopești.

Fondul deficienților: Nu găsesc cu cale să ridicăm zid despărțitor și în ce privește fondul deficienților. Eu cred, că cea mai

dreaptă măsură de plată e 5% după suma, ce o primește cineva (venitul parohiei, în- tregire congruală și cvincvenal). Cine capătă mult, plătește mult, — cine capătă puțin plătește puțin, — dar fiecare dă 5% și asta e dreptate. — Sunt în o parohie, în care după legea de acum voiu primi toate cvin- cvenalele și în urmăre la olaltă voiu fi luat după sumele maximele, dar pentru aceea nu mi-ar cădea greu, că voiu plăti mai mult, fiindcă voiu și primi mai mult. Când s'a hotărât urcarea celor 10% pe întregirea congruală, s'a zis că prin aceea să se espieze nedreptatea împărțirii ajutorului de stat.

La împărțirea ajutoarelor din fondul deficienților și din fondul viduo-orfanal am fost și sunt de părerea, ca să nu se ia în con- siderație nici anii de serviciu, nici calificația. Tuturora să li-se dea pe-o formă. Oare e cineva de vină, că el nu poate sluji 45—50 ani? Ori e de vină văduva și orfanii, că so- țul sau tatăl, n'a avut parte de viață mai lungă? Noi suntem frați și frățește trebuie să împărțim. — Ba încă mai de mult ajutor ar trebui împărtașiți cei ce de tineri trec între deficienți și văduvele, cari rămân de tinere fără soț. După 40—50 ani de ser- viciu de sigur nu trece nime între deficienți cu prunci de școală și fete nemăritate. Va trebui să grijască numai de el și de soția sa, dacă trăiește, ba de cele mai multe ori se adăpostește lângă vre-un copil al său. Tot așa văduva bătrână. Celce are însee ne- fericirea a fi trecut de tinăr între deficienți trebuie cu nimica toată să-și țină copilașii, și tot așa văduva, care rămâne prea de tim- puriu fără soț, dar rămâne împresurată de copilași, cari trebuie crescuți. Vor zice unii, că fiecare are să capete în raport cu suma plătită în decursul anilor. Răspund: suntem frați. Eu nu mă voiu supăra de loc, când voiu plăti 50% din 2000 cor. în vreme ce un frate va plăti 5% numai din 900 cor. ci îmi va cădea greu, că legea nu-i dă și fra- telui meu, cum îmi dă mie. Nu-mi va că- dea greu, că un frate al meu după 10—15 ani de serviciu va primi cât cel cu 45 ani, ci îmi va cădea greu și-mi va fi milă, că a- cela nu a avut putere să slujască cât ace- sta. Tot așa și în ce privește văduvele. Toate trebuie să le privim prin prizma iubirii fră- țești și dacă nu vom afla iubire frățească între preoți, între cine vom afla?

Normativ arhidiecezan: Când se întâm- plă vre-o denumire, care nu-i pe placul cuiva îndată începe a învini cu protecționism și nepotism. Să vor putea aplica și acestea câte-odată, dar nu totdeauna. Oare un even- tual „normativ“ ar putea șterge toate ne- dreptățile și nemulțumirile? Poate „norma- tivul“ să mulțamească pe toți? Eu cred, că „normativul“ ar produce mai mari nemul- țămiri. Sunt destui cu absolutele pline de eminenții și când e vorbă de munca în pa- rohie, nu pot mai mult decât un moralist. Aceea, ca să fie orator bun, întreprinzător, statornic și cu viață nepătată nu-i legat de notele din absolut. Unul din cauza sa, altul din cauza împrejurărilor neatârătoare de el, nu poate lucra nimic însemnat. Sunt unii, cari în parohia avută mai înainte, n'au putut face nimic, dar trecuți la alta au făcut lucruri vrednice de considerație. Poate-să judeca oare înaintarea morală, sau materială a credincioșilor? În celea mai multe cazuri nu să poate! Eu nu mă tem de normativ, pentru că o parohie mai bună cu

greu aș putea căpăta, dar un normativ ar fi desastroos chiar pentru cei mai harnici, și cinstiți, cari n'au darul de a-și face re- clamă, nici a câștiga grația șefului. Cel mai bun normativ e încrederea noastră în înțe- lepciunea mai marilor și convingerea mai marilor, că puterea li-e dată de Dumnezeu spre binele bisericii.

Oct. Popa.

Corespondențe.

„La reflexiile mele“

(adno 46 Unirea.)

Sustin și acum cu tăria de care sum *capabil*, că orice critic numai până atunci bate sublimul, până când e obiectiv în cri- tica sa, îndată ce deriază dela obiectivi- tate la subiectivitate, personalitate, ori face critica din mania spasmatică de a da prea mari sfaturi, singure capabile de a abate lumea dela perire, critica decade la ridicol, iar criticul rămâne banal.

După această premisă continui:

Am urmărit cu atențiunea de care s'ar capabil — vezi bine, căci altcum ad impo- sibilita nemo tenetur, — corespondința rapor- torului din Nr. 42—1913, la care am făcut reflexiile mele în Nr. 46—1913 al Unirei. An liniștea conștiinții, că adevăr am susținut. N'am avut pretenția să laud ori să aduc e- logii nici protopopului din Cojocna, nici preo- ților din acest district, decât am arătat, că sinoadele acestui district au decurs totdear- na corect și atât protopopul, cât și preoții deșbat afacerile sinodali cu înțelepciune și prudență, precum de fapt arată rezultatele frumoase aduse de aceste sinoade atât pe terenul bisericesc cât și școlastic. Această părere o susțin până atunci, până când nu voiu fi convins de contrariul...

Binevoiască corespondentul (v. u.) care în Nr. 79—1913 Unirea scriind despre re- gulament pentru sinoadele protopopești cu toată capabilitatea de sfătuitor, expune o mulțime de anomalii care ar băntui în si- noadele protopopești. Lasă apoi foarte gra- țios, că nu chiar toate anomaliile, ce le ex- pune Dsa ar grasa în fie care sinod protop. fără unele ici, altele colo și iarăș unele din- colo, dar nu poate uita de sinoadele tracta- tului Cojocnei, și de nou îmi atrage atenți- unea — de care ts capabil acum la bătrâ- nețe — asupra sinodului din Aruncuta, unde după dânsul vor fi fost multe anomalii. Eu însă și acum replic numai atât lui (v-u): Să fie bun să expună anomaliile și incorec- titățile din acel sinod, ca să știu anume, ce am să recunosc și ce nu. E principiu moral, că cine susține ceva să documenteze. Până ce coresp. din chestie vorbește ori scrie și nu documentează, eu ca preot bătrân ti soco- tesc critica de manie de a dirige și lipsită de criteriul obiectivității, și deci critica ti e ridicolă iar dânsul banal.

De altcum aprob părerea lui (v-u) ca fie care sinod să-și compună regulament intern pentru ținerea sinoadelor distr. și înaintat spre ulterioară aprobare de cei de sus.

„Un preot bătrân“.

Reviste.

Călătoria M. S. regelui Carol la T.-Măgurele și înapoi. Alexandria.

— Joi 15 crt. la orele 8.50 dimineața a trecut, prin gara locală cu un tren special, M. S. Regele ducându-se spre Zimnicea și T.-Măgurele, pentru a inspecta starea sanitară a trupelor cantonate în acele locuri.

Nesțiindu-se nimic despre trecerea M. S. la gara nu era ca de obicei înțesată de public.

Trenul regal a staționat aci 6 minute, în care timp M. S. a binevoit să se întrețină cu d. Jalova, polițaiul orașului, interesându-se despre starea trupelor cantonate lângă Alexandria.

Făcându-i-se raport că în orașul nostru s'au declarat mai multe cazuri de holeră. M. S. s'a arătat foarte îngrijit de acest lucru, și a întrebat ce măsuri au fost luate pentru stingerea boalei.

M. S. a spus că de la Zimnicea se va duce cu yachtul »Ștefan cel Mare« la T.-Măgurele, pentru a inspecta lazaretele de holerici.

Seara la orele 7.15, M. S. a s'a înapoiat tot prin gara noastră ducându-se spre Târgoviște sau București, itinerariul fiind modificat din cauza unei furtuni ce a domnit pe Dunăre. Foarte multă lume venise în gară să salute pe Suveran.

Trenul regal a staționat 8 minute. M. S. a s'a întreținut și de astă dată cu d. Jalova, polițaiul orașului, precum și d. dr. Lavy singurul medic rămas în localitate, interesându-se în de aproape despre mersul și stadiul în care se află epidemia de holeră, cât și despre măsurile de stingere ce au fost luate, făgăduind că va da ordin să se pună la dispoziția serviciului sanitar milițieni pentru aducerea la îndeplinire a măsurilor sanitare.

Din izvor foarte sigur, am putut afla că în inspecția ce Suveranul a făcut lazaretelor de la Zimnicea, a găsit baracele în cari se adăpostesc bolnavii, pline de murdărie și noroi.

Tratativele turco-bulgare. Paris, 16. — Ziarul »Le Matin« află următoarele din Constantinopol: Se dă ca sigur știrea că tratativele turco-bulgare vor fi reluate în curând.

Ofițerii turci, cari au fost prizonieri, se înrolează din nou în armată.

În ședința de azi a consiliului de miniștri din Sofia s'a hotărât ca Bulgaria să intre în tratative directe cu Turcia. Delegații bulgari vor fi nu-

miți peste câteva zile și vor pleca imediat la Constantinopol.

Colonia 16. — »Kolnische Zeitung« află că relațiunile dintre Bulgaria și Turcia s'au îmbunătățit mult. Ambele părți doresc ca tratativele să înceapă cât de curând.

Diverse.

Din Arhiepiscopie. Clarissimul D. Dr. Victor Macaveiu, profesor de teologie a fost numit rector al Seminarului junimei române gr. cat. studioase din Blaj.

Mulțămită publică. Domnul Haralambie Ungur comerciant din Tohanul vechiu, a depus la cassa bisericii noastre suma de 500 cor. — cinci sute coroane — ca fundație perpetuă cu numele: »Haralambie Ungur și soția Ana n. Nechifor«. Din interesele acestei fundațiuni se vor da ajutoare tinerilor cari se aplică pe cariera de meseriași s'au comercianți. Fapta aceasta nobilă să laudă pe sine; și dorim să servească de indemn și altor oameni cu dare de mână ca se sprijinească cu obolul muncii lor cauza eminent națională de întărire a clasei de mijloc, comercianții și meseriașii noștri, de cari avem tot mai arzătoare trebuință. Primească sincera noastră mulțămită! Tohanul vechiu 20 August 1913. — Moise Brumboiu paroh-protopop gr. cat., George Grozea primcurator bis.

Situație economică deplorabilă. Reuniunea economică din comitatul Solnoc-Dobâca în ședința ținută sub prezidiul contelui Vass Bela s'a ocupat de pagubele cauzate de elementele naturale din întreg comitatul cu care ocaziune secretarul reuniunii a făcut un raport amănunțit despre situația economică deplorabilă.

Pustiirea s'a început cu potopul din 11 Iulie c. în urma căruia exundând Someșul a nimicit toată recolta de pe valea Someșului și de pe valea Beldeanului și a Surducului parte coperind cu nămol, parte ducând toată recolta de fân.

Ploile dese urmate după potopul din Iulie, au nimicit toate nădejțile, ce biată au mai rămas în inimile oamenilor, căci după estimiul făcut s'a constatat la spicoase o pierdere de 50%, iar la cucuruz 80%. Spicoasele fiind secerate și adunate s'au încins în căi. Cucuruzul, care ocupă teritoriul de jumătate din comitat și care la 90% din populațiunea comitatului îi este pâinea de toate zilele, pe lângă revărsarea apelor din Iulie a fost nimicit de ploile dese ce au urmat. Nu mai puțin nimicită e și recolta de fân, care deși noroit, până acum nescăzând încă apele, zace în câpițe pe hotar.

Afară de aceasta situație tristă, cel mai mare pericol e, că oamenii nu capătă lucru niciăiri. Vitele de asemenea nu se potvalora căci de ex. în Dej, greutatea vie la vite per kilogram să plătește numai cu 40—50 fileri, iar la porci cu 70—80 fil.

Până acum 115 comune au cerut ștergerea dării. Darea de conzum s'a coborât în mod simțitor. Cu deosebire e semnificativă scăderea la spirtuoase și la tutun.

În populațiune s'a instăpănit frica de

foșmete și stă desnădăduită în fața viitorului. Reuniunea economică comitatenză în frunte cu comitele și vice-comitele comitatenză au decis, că aceasta stare desperată să fie adusă la cunoștința Ministrului de agricultură și să-l roage în mod special pentru ajutor, și au ezis totodată, că și comitatul va face tot posibilul pentru alinarea suferințelor cauzate de elementele naturii.

Hymen. Duminecă în 31 August a. c. și-a serbat cununia fca profesorului nostru preparandial dl Nicolae Pop, Veturia, cu dl Iosif Iustin Hossu oficial agronomic la Administrațiunea centrală capitulară din Blaj. Trimitem și noi felicitările noastre tinerei părechi.

Convocare. Adunarea generală a despărțământului Blaj al Asociațiunii se va ținea în comuna Bucerdea, Duminecă la 7 crt.

Act de mulțămită: rudeni, prietini și cunoscuți, cari au participat la înmormântarea iubitei noastre Veturia și ne-au mângăiat prin condolență în nemărginita noastră durere, să primească cele mai adânci mulțumite. Deasemenea mulțămim și dlor preoți și învățători, cari au luat parte la săvârșirea serviciului funerar. Văidăhaza, la 30 August 1913. *Familia Colceriu.*

Honvedul și politica... În zilele trecute s'a întâmplat un caz de tot caracteristic în piața principală a Aiudului.

Un soldat dela regimentul de honvezi din Aiud având lipsă de un ziar s'a apropiat de un vânzător de ziare să-și cumpere. De sine se înțelege, că vânzătorul neavând decât: Hirlapu, Estu și Napu, soldatul cătrănit i-a zis: »De ce nu vinzi ziare românești. În țara noastră numai de acestea trebuie să vinzi«.

Acest episod compatrioții noștri dela fițuca din Aiud îl încrează cu vădită răutate și îl prezintă ca un semn caracteristic al vremii!

Și noi zicem!

Holera în țara românească și în armată. Holera face ravagii în țară și în armată. În afară de numărul holericilor izolați în lazaretele dela Zimnicea și T.-Măgurele avem în țară șase sute de cazuri, dintre cari numai șaptesprezece vindecate.

După cum se vede mortalitatea este cât se poate de mare.

După informațiile pe cari le avem sunt 2000 de holerici, soldați aflători azi în lazaretele de pe marginea Dunării.

Apa Dunării este infectată.

Pericolul holerei, în viitor a devenit și mai mare, în deosebire pentru populația de pe marginea Dunării.

O mare parte din soldații întorși din Bulgaria au fost trimiși în largul apei, pe șlepuri. Cum acești soldați erau atinși de holeră, Dunărea s'a infectat din cauza fecalelor aruncate de pe șlepuri.

Alarma a fost dată imediat și, făcându-se analiza apei s'a dovedit că pe o mare întindere, este infectată.

S'au luat măsurile necesare pentru ca populația de pe marginea acestui fluviu să fie oprită de-a se mai alimenta cu apă purtătoare de vibrioni.

Populația care nu are alt mijloc de alimentare a fost invitată să ărbă înainte de a o bea și chiar înainte de a spăla cu ea vestmintele și alte obiecte ale casei.

Nimeni nu mai are voie să se scalde în Dunăre.

Tipicul anului 1913.

— de Septimiu Popa. —

Luna lui SEPTEMBRIE.

1. Duminecă XIII după Rusalii. Inceputul Indictului, sf. Simeon Stâlpnicul etc. — Viers 4. — Ev. inv. II.

Sâmbătă seara la Doamne strigat-am punem 4 din Octoich și 6 din Mineiu, Mărire și acum din Octoich. Stichovna din Octoich cu Mărire din Mineiu, și acum din Octoich. Troparul viersului cu ale Mineiului 2.

Duminecă dimineța mănecat cu Polieleu după rânduială, punând sedelna I din Octoich, Mărire din Mineiu — Și acum iar din Octoich. Așa și sedelna II. Apoi ipocoil viersului și polieleu, după care: sedelna Mineiului. Apoi Treptele viers 4, Ev. inv. II, Invierea lui Hs. Ps. 50 și celelalte, zicând stihira „Inviind Isus“. Catavasiile sunt a Crucii. — După c. III condacul și icosul viersului și Condacul și Sedelnele din Mineiu, cele de după c. III.

După c. VI — din Mineiu: condacul și icosul de după c. VI. Luminătoarea II, Mărire: Dumnezeule al Dumnezeilor — Și acum: Ca un luminător. — La lauda 4 dela Inceput din Octoich: Celace crucea, — Cu crucea ta Hristoase, — Cu crucea ta Hristoase Mântuitorule. — Din sinurile — apoi 2 din Mineiu — Cuvântul cel mai înainte — Impărăția ta Hristoase — apoi iar 2 din Octoich: Scoală-te Doamne etc. Mărire: Stihirea II și acum: Preabinecuvântată. După Doxologia: Astăzi mântuirea.

La liturgie Ap. I Cor. 16, 13 și Tim. II, 1. — Ev. Mat. 21, 33. Era un om — și Luca 4, 13 — venit-a Isus în Nazaret.

Duminecă seara inserat fără Văhod, punând la Doamne strigat-am 3 din Mineiu cele dela un martir și 3 dela „un arhieru“ Mărire și acum din Mineiu dela un arhieru. Iar stihovna și celelalte tot din Octoich.

8. Dumineca înaintea înălțării sf. Cruci și Nașterea Preasf. Născătoare de Dumnezeu. Viers 5, Ev. inv. III.

Sâmbătă seara la Doamne strigat-am cântăm 4 din Octoich: Prin merită — Celce a dat — Mare minune — Inchinăciune — și 6 din Mineiu: Astăzi Dumnezeu Aceasta e ziua — Măcar că — Astăzi ușile — Astăzi sunt — Astăzi Ana — Mărire și acum: Astăzi Dumnezeu. — Văhod și parimii. — Stichovna din Octoich, iar Mărire și acum din Mineiu: Veniți toți credincioșii. — Troparul viersului, apoi al sărbătoarei.

Duminecă dimineța la Mănecat Sedelna I din Octoich — Mărire și acum — cea din Mineiu. Așa și a II a Apoi Ipocoil viersului dela rând cu polieleu și psalmi aleși, după care ectenia și sedelna sărbătoarei. — Apoi Treptele Ant. I v. 4 și prohimen din Mineiu. Evanghelia citim a sărbătorii, asemenea și cele de după Evanghelie, zicând însă și „Invierea lui Hristos“ — Catavasiile a crucii, dar după c. III zicem condacul și icosul învierii și sedelna sărbătorii, ca să rămână condacul și icosul sărbătorii după c. VI. — Ceeace ești mai onorată zicem, pentru că e Duminecă. — Luminătoarea III, Mărire și acum a sărbătoarei. La laude zicem 4 din Octoich: Doamne sigilat — Doamne incuietoriile, Doamne miilor Doamne, precum — apoi 4 din Mineiu — O preamărită minune. stâlpul de 2-ori

— O preamărită minune rodul — Stâlpul înțelepciunii — Mărire din Mineiu: Aceasta e ziua — Și acum Preabinecuvântată. — După Doxologie zicem Stihirea ev. inv. III. în loc de „Inviat-ai“.

La liturgie Ap. Gal. 6, 11 și Filip. 2. Ev. Ioan 3, 13 Nime nu s'a suit... și Luca 10, 24 — intrat'a Is. întrun sat. —

Duminecă sara nimic din Octoich nu punem, ci la Doamne strigat-am punem 3 dela Vecernia mică din presara sărbătorii: Ioachim și Ana — Din Ana — Fecioara — și 3 a sf. Ioachim și Ana: Veniți acum — Cu veselie. — Bucură-se — Mărire și acum tot de acolo: O, fericită! — Stichovna dela Vecernia mică cum s'a zis cu Mărire și acum a sf. Ioachim și Ana: Cei ce din coapse. — Tropar: Amintirea dreptilor — și al sărbătorii.

14. Sâmbătă Înălțarea Sf. Cruci. Vineri sara inseratul numai din Mineiu, asemenea Sâmbătă dimineța, făcând la sfârșitul Mănecatului procesiune cu sf. cruce așa cum se arată la Mineiu. La liturgie asemenea toate din Mineiu, ale sărbătorii. — Post. —

15. Duminecă după Înălțarea sf. Cruci. Vers 6 Ev. inv. IV.

Sâmbătă seara la Doamne strigat-am 4 din Octoich, 3 din Mineiu dela Inseratul Înălțării sf. Cruci — și 3 tot din Mineiu dela „un martir“. — Mărire și acum din Octoich. Celelalte din Octoich cu Troparul versului și al crucii.

Duminecă dimineța mănecatul din Octoich, punând din Mineiu după c. III. condacul și icosul „crucii“, Mărire: sedelna dela „un martir“ — și acum a Înălțării sf. cruci (In raiu... etc.) — și după c. VI. Condacul și Icosul versului. — Luminătoarea IV, Mărire: a crucii — și acum: a Născ. IV. — La laude 4 din Octoich și 4 dela ziua crucii cu Stichirea IV.

Duminecă seara facem Insărat cu Văhod, cântând 3 dela Insăratul Înălțării sf. Cruci: Crucea înălțându-se, Moisi mai înainte — Cruce prea onorată — apoi 3 tot din Mineiu dela „o muiere martiră“ cu Mărire și acum de acolo. — Stichovna dela Înălțarea sf. Cruci: Bucurate de viață etc. și Troparul crucii — iar din Octoich nu punem nimic.

22. Dumineca I dela Luca și sf. martir Foca. Viers 7, Ev. inv. V.

Sâmbătă seara la Doamne strigat am 4 din Octoich a Versului — 3 din Mineiu dela „un apostol“ și 3 dela un sfințit martir. Mărire și acum și celelalte a versului.

Duminecă dimineța serviciul din Octoich punând Catavasiile „Deschidevoi“ — și la C. III condacul și icosul din Mineiu, Mărire: Sedelna dela „un sfințit martir“ acum; cea dela „un apostol“. La liturgie Ap. II Cor. 6, 1, Ev. Luca 5, 1 — stând Is. lângă lacul...

Duminecă seara nu punem nimic din Octoich, ci facem inseratul fără văhod din Mineiu, 23 Octomvrie, Conceperea sf. Ioan botezătorul. —

29. Dumineca II dela Luca și sf. Ciriac sihastrul. Viers 8 Ev. inv. VI. —

Sâmbătă seara și Duminecă dimineța serviciul din Octoich, punând din Mineiu după sistemul Duminecii trecute cele dela „un cuvios“. (firește Sâmbătă seara 7 din Octoich și 3 din Mineiu). La liturgie ap.

II Cor. 6, 16. — Ev. Luc. 6, 31. — „pe cum vreți“. —

Duminecă seara inseratul fără văhod, punând 3 din Mineiu dela un sfințit martir cu Mărire și acum a lui. Celelalte toate din Octoich

Partea Literară.

Lytton Bulwer.

Ultimele zile ale orașului Pompei.

— Roman. —

În românește de: AUREL B. GAJIA.

(Continuare). (2)

— Așa-i, dacă nu ne vor trimite zeii întâmplător pe vre-un rău făcător, — a dause Salustius.

Conversația fu întreruptă prin o muzică domoală. Doi servitori intrară cu tave în mână.

— Ce mâncări aduci? întrebă Salustius.

— Îți spun pe Pollux, că e ambrosie, — zise Pansa.

— Speram să vă pot omeni cu ostrigi din jurul Britaniei, dar vânturile cari n'au favorizat nici pe Cesar, ne-au lipsit și pe noi de această delicatete — zise Glaucus.

— Batăr de am putea pune mâna pe vre-un gladiator — zise edilul. El mereu își sfărma capul, cu scenăria mai apropiată ce se va petrece în amfiteatru.

— Măncarea e foarte gustoasă — spuse Salustius.

— A pregătit-o bucătarul prietinelui nostru. Vino să ne jucăm de a cubii. Vreau să-ți câștig bucătarul. Indată terminăm cu jocul.

— Această distracție de bună seamă platește mai mult decât să privim la fiarele din circ — zise stăpânul casei, privind la edil. Cu toate acestea nu vreau să-mi pierd bucătarul din Sicilia.

— Să vorbim despre alte lucruri — zise Salustius, după ce isprăvi cu mâncarea. Ați văzut statua ridicată în onoarea zeiței Isis? În adevăr e o operă monumentală și o apoteosă a religiunii.

— Se vede că Isis e acum cea mai iubită zeiță în Pompei — zise Glaucus.

— Așa e, aprobă Pansa — de prezent se bucură de o cinste deosebită. Statua ei ne prevestește multe. Nu sunt superstițios, dar de multe ori am recurs la ajutorul ei. Preoții ei sunt niște oameni blânzi. Nu seamănă cu slujitorii Fortunei și a lui Iupiter. Umblă desculți, nu mănâncă carune și cea mai mare parte a nopții o petrec în rugăciuni și meditații. Salustius îl întrerupse.

— Se spune că egipteanul Arbaces a împărtășit multe secrete cu preoții zeiței Isis. Arbaces se laudă că s'a născut Ramoses și că secretele deja de veacuri rămân în familia lui din generație în generație.

— Dacă Arbaces n'ar fi așa bogat,

de bună seamă n'ar ști prezice atâtea lucruri — zise edilul.

— E fapt, că ține mult la religia lui, lucru care nu l'am spus despre preoții lui Iupiter, adausă Salustius.

— Ar trebui să-l reformăm — zise Clodius luând cubii pentru jocul de noroc.

— Reforme religioase avem destule în stat — răspuse edilul Pausa. Și ce părere aveți despre noua religie, care și în Pompei are mulți aderenți? Înțeleg pe iudeii, cari se închină lui *Hristos*?

— Hm! — zise Clodius. Intre ei nu există nici unul mai de valoare. Profetii lor sunt niște oameni simplii, din popor.

— Aceștia încă ar trebui ristigniți pe cruce! — strigă Pausa. Ei neagă pe Iupiter și pe Venus. A fi nazarinean nu înșamnă altceva, decât a nega pe Zei. De ar ajunge barem unul în mâinile mele!

După pleasa primă de mâncare oaspeții se desfătau în acordurile muzicii îmbătătoare, în vreme ce a doua pleasă iarăș le produse apetit nou. Aduseră poame și dulceturi și diferite prăjituri. Masa era încărcată. Sclavii, cari până aici serviau vinul din păhară, aduseră niște amfore mari, pe cari le așezaseră pe masă. Pe fie care cană se afla o ședulă, ce arată șpeția vinului și anul de când e.

— Minunat vin — strigă Clodius — golind un păhar, împodobit cu pietrii scumpe.

Glaucus scoțând un inel scump îl atârână de toarta pocalului și zise:

— Clodius, acest inel fie al tău. Zeii să-ți dea putere și fericire, pentruca să poți încă multă vreme umplea pocalele cu vârf. În sănătatea ta prietene!

— Ești foarte marinimos Glaucus, — răspuse jucătorul. Iubirea ta face mai mult decât acest cadou. Iartă-mă însă! Din cupa de aur nu voi bea în sănătatea mea, ci fiindcă pocalul e din Ionia, voi goli în sănătatea frumoasei Ione.

— Ione? întrebă Glaucus, tresărind la auzul numelui grec. Beau vesel în fericirea ta. Dar cine-i Ione?

— O fată de o frumșeță rară, ce cânta admirabil — răspuse Pausa.

— În fiecare amiază mănâncă limbi de filomelă — adause Clodius.

— Limbi de filomelă? Fericiți sunt unii ca aceștia — oftă Salustius.

— Prietini buni, vă rog vorbiți mai mult de ea — zise Glaucus.

— Să știi deci, că Ione e o streină, — răspuse Clodius, — și numai de câteva zile petrece în Pompei, în societatea unei femei mai bătrâne, cu care e rudenie. Cântă și face poezii ca Sapho și e bogată ca Croesus. Locuința ei din Pompei e cea mai ospitală dintre toate și ea e cea mai virtuoaasă femeie din lume. Dureri că nu voiește să se mărite.

— N'asî putea-o vedea? — întreba Glaucus.

— Pentruce nu? — răspuse Clodius. Încă nu-i târzie vremea... Ne primește bucuros, mai ales dacă mergem în societatea surorii mele Virginia. Cu formăritatea aceasta, și așa datorim stăpânei casei și rudeniei sale mai în vrâstă.

— Clodius are dreptate — adause Salustius. Eu încă numai cu ajutorul surorii mele am putut să o cunosc. E adevărat că pe mine nu mă interesează dis-

cuțiile literare, ce se vorbesc la ei, dar știu, că locuința ei e cercetată de cei mai de seamă oameni din întreg Pompei.

— M'ați făcut curios — zise Glaucus. Dacă aveți voie putem merge.

Mai beură câte un pocal în sănătatea lui Glaucus și a împăratului, apoi plecară cu toții în partea aceea sgomotoasă a orașului, încărău locuia frumoasa Ione.

Ajunseră la poartă. În vestibul ardeau lumini cu o flacără orbitoare. La intrările în tablinum atârneau covoare groase de purpură, iar părății erau văpsiți cu diferite culori minunate. În ambit observară pe Ione, încunjurată de o ceată întreagă de oaspeți.

— N'ai spus, că fata e ateniană? — întrebă Glaucus mai înainte de ce ar fi intrat în peristilim.

— Nu, e din Neapol.

— Din Neapol? — repetă Glaucus, și în momentul acela oaspeții se deteră la o parte făcând loc celor sosiți. Deodată se pomeni față în față cu fata streină, pe care o văzuse mai întâi în templul Minervei și chipul căreia nu-l mai putuse uita deatunci.

II.

In serviciul Zeiței Isis.

Egipteanul Arbaces s'a reîntors dela plimbarea ce o făcuse pe țărmul mării. Sosi în partea orașului, unde era templul zeiței Isis.

Privea cu oarecare dispreț la oamenii, pe cari îi întâlnea în cale. Erau fii glorioșilor romani, cari au răsturnat domnia puternicilor străbuni alui Arbaces. Era mahnit în sufletul său, când se cugeta, că locul șarpelui din râul Nil l'a ocupat vulturul roman și că piramidele nu mai scutesc pe viitor capitala Ramoses-ilor. Preotul egiptean desprețuia din suflet pe romani și afla o deosebită satisfacție când cu prezicerile sale religioase putea să-i abată dela calea adevărului. Se bucura, că în privința intelectuală, romanii învingători odinioară, acum decăzuseră mult.

Templul zeiței Isis, de curând renovat era foarte cercetat de locuitorii din Pompei, cari se abătuseră dela credința lor veche ce o aveau în zeii romani, și îmbrățișează mai bucuros religia egiptenilor. — Și asta pe motivul, că profetiile zeiței Isis s'au împlinit în mod miraculos, mai perfect decât învățăturile propagate prin templele romane.

Când Arbaces ajunse la îngrăditura, ce despărția poporul de sanctuar, îl încunjură mulțimea celor prezenți.

În celă conduceau șapte trepti de marmoră de Paros. Imprejur erau tot statute. Părății erau împodobiți cu mele dedicate zeiței Isis. În mijlocul edificiului erau două statuie, una reprezenta pe însăși zeița, iar cealaltă pe prietina ei bună, pe Osiris. În curte vedeai statuia lui Amibis, cel cu capul de câne și alui Apis și a altor monștii din Egipt.

Pe lângă trepti ocupau loc preoții îmbrăcați în cămeși albe, lângă ei erau și doi ajutători, unul ținea în mână o palmă, iar celalalt un mănunchiu de grâu. — La intrare se înghesuia poporul, compus mai ales din clasa neșătorilor, căci comer-

ciul ajutorat de Isis ajunsese la renume în Pompei.

— Ce v'a îndemnat să veniți azi la altarul zeiței Isis? — agrăi Arbaces pe unul dintre negustori. Acesta era Diomed. Se vede că aștepti ceva prezicere?

— Suntem negustori și am voi să știm, ce se va întâmpla cu năile noastre, cari mâne pleacă la Alexandria? Am adus jertfă zeiței și îi înălțasem și rugăciuni.

— E drept că Isis e zeița agriculturii — zise Arbaces — dar protejază și comerțul.

În momentul acesta pe treapta deasupra se ivi un preot îmbrăcat în alb. Tot atunci un alt preot, ce sta pe treapta din jos începu se întoneze un cânt melodios, cu instrumentul ce-l ținea în mână. Nimbul ceremoniei îl ridică pasărea ibis, ce încunjură cu pași liniștiți altarul.

Acolo sta și preotul suprem.

Va urma.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Pentru cultură“. Nu există mijloc mai bun de a face educația și instrucția tinerimii, decât călătoriile. Dar nu toți copiii, aflați în epoca lor de formațiune, au la îndemână mijloacele necesare de a se cultiva călătorind. Ei bine, aceștia pot să înlocuiască în bună parte neajunsul lipsei, prin citirea descrierilor de călătorii făcute de alții. Asemenea descrieri se găsesc destule și oftime. Așa mult răspândita „Biblioteca pentru toți“ are numeroase descrieri de călătorii din cele mai interesante.

Un interes și mai mare însă pentru cultura tinerimii îl prezintă călătoriile prin lumile de odinioară, prin civilizațiile apuse, prin trecutul omenirii. Și nu e vorba de tratate de istorie, în cari evenimentele să fie tratate în mod cronologic, ci mai ales de acele cărți cari caută să reinvie aspectul civilizațiilor de odinioară cu moravurile, cultura, viața socială și manifestările de artă ale popoarelor stinse.

„Biblioteca pentru toți“ oferă și în această privință o culegere din cele mai prețioase pe care o recomandăm, cu toată căldura, părinților și educatorilor.

Printre acestea notăm: Viața publică și privată la Romani, o broșură în care toată viața familiară, politică și socială a străbunilor nosri e descrisă cu o mână de maestru.

Antichitatea romană întregeste pe cea dintâi aducând datine prețioase asupra obiceiurilor, organizării, ocupațiilor romanilor.

Antichitatea greacă de asemeni pune în curent pe cetitor cu felul de organizare al societății grecești descriind caracterul grecilor, familia, religia, proprietatea etc.

Dar afară de aceste broșuri, extrem de interesante pentru instrucția și educația tinerimii „Biblioteca pentru toți“ cuprinde o adevărată enciclopedie de cel mai mare folos pentru toți cei doritori de cultură. Spre a vă convinge, consultați catalogul bibliotecii, pe care-l puteți cere gratuit dela librăria Alcalay București.

Dr. M. Crăiniceanu: Interpretarea legilor școlare, Chestiuni de drept școlar. Sibiu 1913, 36 pp. Prețul nu e indicat.

„In Constantinopol“ este titlul unei prea frumoase scrieri ieșită din peșna d-lui Emil Tișca, ce a apărut în zilele acestea în editura institutului tipografic Alexandru Anca Gherla-Szamosujvár. Cartea are numeroase ilustrații din Constantinopol și provincie. Prețul unui ex. 2 cor.

Se află de vânzare la editor și la toate librăriile românești.

Critica unei lecții de Valer Seni profesor în Năsăud. E o folositoare broșură pentru toți oamenii de școală, cari doresc a cunoaște cum trebuie tratată metodic o lecție în școală. Broșura e o reproducere din „Foaia școlastică“ și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj, cu 60 fil.

Se află de vânzare.

Portretul Escelenței Sale **Dr. Y. Mihályi** arhiep. și metropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime 32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială*.

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*. Prețul 2 cor.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4.30 cor. fco. Mărimea icoanelor $4\frac{3}{70}$ cm.

Pentru teatrele dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie*. Umorele sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan**.

Redactor responsabil: **Augustin Gruția**.

Dionisiu Popp.

tâmplar în Aiud—Nagyenyed, Vizutca Nr. 3. execută prompt, iertin și artistic toată specia de lucrări de măsurit și strugărie, precum și fa... casă, mobiliatură pentru... și iconostase.

...brânza aceasta se pot vedea în... eccl. atolică din Aiud.

(99) 25—26

In prăvălia lui Sinberger Salamon

din BLAJ

În urma aglomerării prea mari să vând cu prețuri foarte scăzute

tot felul de articlii de modă pentru domni și dame precum și sticlărie și porțelărie. (49) 2—3

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj*. — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

✚ **Asigurări împotriva focului** ✚
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

✚ **Asigurări pe viață** ✚

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912 . . . . . K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate . . . . . „ 5,458,689.48
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912 } foc „ 183.667,241.—
} viață „ 11.740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18. 67—?)

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II, se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.